

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä 12.11.2024 § 48

Lahden kaupunki, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, 12.11.2024

§ 48

Lahden seudun liikenteen lipputuote ja -hinnoittelu muutos

2337/02.02.05.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Joukkoliikennepäällikkö Lauri Jokinen p. 050 320 0101

Joukkoliikennesuunnittelija Torsti Toivonen p. 050 398 5575

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta päättää lipputuotteiden ja -hinnoittelun muutoksista perusteluosan ja liitteenä olevan hinnaston mukaisesti 1.1.2025 alkaen.

Lisäksi Lahden seudun joukkoliikennelautakunta päättää käynnistää selvityksen tasataksamallista ja sen vaikutuksista seudun kuntien kustannustenjakoon.

Perusteluosa

Arvonlisäverokannan noustessa 10 prosentista 14 prosenttiin, valtionavustusten laskiessa ja kuntatalouden heikoin tilanteen vuoksi Lahden kaupungin joukkoliikenneyksikkö on tehnyt selvityksen Lahden seudun joukkoliikenteen lipputuotteista ja -hinnoittelusta. Selvityksellä on tutkittu tarkemmin neljää eri hinnoittelua mallia.

Esitettävässä mallissa on pyritty löytämään kompromissi lippuhintojen korotuksen ja matkustuksen kasvun turvaamisen välillä. Maltillisella lippuhintojen korotuksella, kausituotteiden houkuttelevuuden parantamisella ja esimerkiksi osamaksutavan lisäämisellä pyritään turvaamaan saatavat lipputulot ja jatkamaan joukkoliikenteen matkustajamäärien kasvua. Matkustajamäärien kasvun arvioidaan pitkällä aikavälillä tuovan enemmän lisätuloja kuin suurempien kertakorotusten. Osana uudistusta LSL myös parantaa lipputuotteiden saatavuutta sähköisissä myyntikanavissa.

Kertalippujen hintoja arvokortilla ja mobiilisovelluksella esitetään muutettavaksi siten, että kahden vyöhykkeen kertalipun hintaa korotetaan ja kolmen ja neljän vyöhykkeen hintoja lasketaan. Kolmen ja neljän vyöhykkeen lippuhintojen laskemisella joukkoliikenteestä tehdään entistä houkuttelevampaa ja pyritään kilpailemaan erityisesti yksityisautoilua vastaan pidemmällä matkoilla. Kaikista matkoista vain n. 7 % tehdään useammalla kuin kahdella vyöhykkeellä. Pitkien matkojen hinnan laskun arvioidaan lisäävän matkustusta ja tältä osin muutoksen arvioidaan olevan kustannusneutraali.

Lähimaksun osalta hinnoittelua esitetään muutettavaksi siten, että lähimaksulla maksettaessa lipun hinta on jokaisella vyöhykevälillä 0,15 € korkeampi kuin matkakortilla tai mobiilisovelluksella. Lähimaksuun esitetään lisäksi vuorokausikatto 10 €/päivä. Viikkokatto esitetään otettavaksi käyttöön teknisten edellytyksien täytyessä.

Viikkokattohinnaksi esitetään 20 €/viikko.

Kausituotteisiin esitetään saman suuntaisia muutoksia kuin kertalippuihin. Kahden vyöhykkeen 30 vrk:n hinta nostetaan ja kolmen sekä neljän vyöhykkeen lippujen hinnat lasketaan. Kausituotteissa myynti on

keskittynyt 30 vrk:n lippuun, vaikka 90 vrk:n lipuillakin on oma kausittainen käyttäjäryhmänsä. Tätä pidempiä kausia on myyty hyvin vähän. Todennäköisenä syy pidempien kausituotteiden hyvin vähäiselle kysynnälle on hinnoittelu, joka ei ole taloudellisesti ollut kannattava eikä näin ollen tukenut niiden ostoa. 30 vrk:n lippu on helppo jättää tauolle tai vähäisemmän tarpeen aikana käyttää kertalippuja. Nyt esitettävällä muutoksella pidempien kausien hinnoittelulla saadaan parannettua tuotteiden houkuttelevuutta ja uudistuksen arvioidaan pitkällä aikavälillä lisäävän matkustusta ja lipputuloja sekä tuovan etua ja helppoutta paljon linja-autoa käyttävän asiakkaan arkeen. Lyhyellä aikavälillä uudistuksen arvioidaan olevan kustannusneutraali. Joukkoliikenneyksikkö tulee myös aiemman päätöksen mukaisesti toteuttamaan myyntiä ja markkinointia tukevia kampanjoita.

Kestävän liikkumisen edistämiseksi ja pisimmän kausituotteen houkuttavuuden parantamiseksi 365 vrk:n kausituotteisiin esitetään liitettäväksi kaupunkipyörien kausituote teknisten edellytysten täytyessä. Joukkoliikenteen ja kaupunkipyörien yhdisteleviä lipputuotteita voidaan myydä myös kampanjaluonteisesti.

Verkkokauppaan lisätään teknisten ominaisuuksien täytyessä osamaksutapa, jolla pyritään helpottamaan hinnaltaan korkeampien tuotteiden ostamista.

Kestävän työmatkaliikkumisen edistämiseksi esitetään, että 365 vrk:n voidaan myöntää 10 % alennus, mikäli yritys ostaa työntekijöilleen vähintään 10 kpl tai pienemmissä kuin 10 hengen yrityksissä jokaiselle työpaikan työntekijälle. Työntekijän omavastuuosuus saa kattaa korkeintaan 50 % lipun hinnasta. Lisääntyvän matkustuksen arvioidaan

kattavan alennuksen kulut ja mahdollistavan etenkin suurempien työpaikkakeskittymien osalta palvelutason parannuksia tarvittaessa.

Päivälipuissa ainoastaan mobiilissa myytävällä 1 vrk:n lipulla on ollut merkittävää kysyntää keskittyen lähinnä AB-vyöhykkeelle. Jatkossa päiväliput myydään joko 1, 3 tai 7 vrk:n mittaisina sekä mobiilissa että myyntipisteissä. Myös näiden hinnoittelua muutetaan tukemaan kysynnän kasvua.

VR-yhteiskäyttölippujen osalta toteutetaan uusi lipputuote mobiilisovellukseen ja otetaan käyttöön tuotekehityksen valmistuttua. Niin sanotun juna-bussi kertalipun hinnoiksi esitetään kahden vyöhykkeen matkoilla 4,80 €, kolmen vyöhykkeen matkoilla 5,50 € ja neljän vyöhykkeen matkoilla 6,50 €. Lastenlippujen vastaavat hinnat ovat 2,40 €, 2,75 € ja 3,25 €. Kausituote myydään mobiilissa aina AD-lipputuotteena 105 €/30 vrk bussimatkustuksen keskittyessä junan kanssa yhdistettynä lähinnä kahdelle vyöhykkeelle.

Käteislipputuotteiden myynti on laskenut n. 25 % vuosivauhdilla johtuen välillisten kulujen osalta maksutapahtumakohtaisten kulujen merkittävään nousuun. Esitetyn hinnastouudistuksen arvioidaan edelleen vähentävän merkittävästi käteismaksamista linja-autossa. Tämän takia käteislipun hintaa korotetaan muita lipputuotteita enemmän. Käteislipputuotteiden myynnin lasku on johtanut tilanteeseen, jossa käteismaksamisesta saadut lipputulot eivät enää kata siitä syntyviä kustannuksia.

Kouluille ja esimerkiksi sote-alan toimijoille myytäviin paperisiin kertalippuihin ei esitetä korotuksia.

Erikseen ostettavan korttitaskun hinnaksi esitetään 1.1.2025 alkaen 1 €.

Palvelumaksuihin esitetyllä uudistuksella ei ole vaikutusta.

Esitetyillä muutoksilla hinnoitteluun saavutetaan arviolta 550 000 €:n lisätulot vuonna 2025. Arvonlisäveron korotuksen vaikutus LSL:n lipputuloihin on noin -430 000 € vuoden 2025 osalta. Elokuussa 2024 tehdyn joukkoliikennelippujen hinnankorotuksen sekä esitetyn hinnastouudistuksen arvioidaan tuottavan vuonna 2025 noin 300 000–400 000 € lisätulot.

Matkustuksen osalta kokonaisvaikutusten arvioidaan jäävän pieniksi eikä matkustajamäärien arvioida kääntyvän laskuun. Siirtymää eri lipputuotteiden välillä arvioidaan tapahtuvan ja esimerkiksi kausituotteiden kysynnän arvioidaan kasvavan esitetyn muutoksen takia.

Muissa tutkituissa vaihtoehtoissa tutkittiin pelkän arvonlisäverokorotuksen osuuden lisäämistä hintoihin, hintojen suurempaa korotusta kuin esitettyssä mallissa sekä tasataksamallia.

Pelkän arvonlisäverokorotuksen mallissa saatavat lisätuotot jäävät matalaksi eivätkä näin ollen tue heikentyneestä taloustilanteesta johtuvaa talouden tasapainottamista. Lisäksi pidempien matkojen hintojen korottamiselle arvioidaan olevan mahdollisesti merkittävätkin vaikutukset joukkoliikenteen houkuttelevuuteen.

Hintojen suuremman korotuksen mallilla arvioidaan olevan negatiivisia vaikutuksia matkustamiseen niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä liian suuri hintojen korotus voi kääntää matkustusmäärät laskuun ja aiheuttaa näin ollen todellisuudessa lipputulojen laskua.

Tasataksamallia eli niin sanottua yhden vyöhykkeen mallia, jossa lippujen hinnat ovat samansuuruisia matkan pituudesta riippumatta, tarkasteltaessa havaittiin merkittäviä muutoksia seudun kuntien kustannustenjaossa. Muutoksien katsotaan olevan niin suuria, ettei mallia voida tässä vaiheessa esittää hinnoittelumalliksi ilman tarkempaa selvitystä ja

vaikutustenarviointia. Kokonaisuutena tasataksamallin katsotaan olevan joukkoliikenteen houkuttelevuuden kannalta tutkituista vaihtoehtoista paras. Lahden kaupungin joukkoliikenneyksikkö esittää Lahden seudun joukkoliikennelautakunnalle tasataksamallin ja Lahden seudun kuntien kustannustenjakoperiaatteiden tarkempaa selvitystä.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: asian valmistelija, seudun kunnat